

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

בפני כבוד השופט עודד מורנו

המאשימה: פרקליטות מחוז מרכז מיסוי וכלכלה

נגד

הנאשמים: 1. זאב ברנד - הסתיים
2. אסתר אמיר

ב"כ המאשימה: עו"ד טל תבור
ב"כ הנאשמת: עו"ד נעמי שטיינפלד ועו"ד פז רוטנברג
הנאשמת בעצמה

גזר דין

מבוא

1. ביום 15.10.13 הוגש כתב אישום כנגד הנאשם 1 מר זאב ברנד (להלן: "הנאשם") והגברת אסתר אמיר, הנאשמת 2 (להלן: "הנאשמת" וביחד עם הנאשם: "הנאשמים"). כתב האישום תוקן פעמיים נוספות עד שביום 7.2.16 הוגש כתב אישום מתוקן ברביעית (סומן **במ/1**), אשר ייחס לנאשם שלושה אישומים. כמו כן, ייחס כתב האישום לנאשמת עבירה אחת של לקיחת שוחד והיא במסגרת האישום השלישי בלבד.

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן ברביעית, באישום הראשון, בין השנים 2003-2011, סיפק הנאשם, רואה חשבון במקצועו, שירותי ראיית חשבון ללקוחותיו ונהג לקבל שיקים חתומים מראש במסגרת הסדרים שונים מולם. בתקופה זו, שילם הנאשם את חובותיו האישיים לרשויות המס ולביטוח לאומי באמצעות שיקים של לקוחותיו מבלי שאלו היו מודעים לשימוש ומבלי שנתנו הסכמתם ותוך שביצע מעשי גניבה ב-215 מקרים לכל הפחות בהם נטל לעצמו במרמה ובגניבה סכום מצטבר בסך 2,045,456 ₪. כמו כן ובנוסף שילם הנאשם באמצעות שיק של לקוח חוב של לקוח אחר, בלי ידיעתו או הסכמתו, בארבע הזדמנויות שונות, כשהוא נוטל את הכספים ללא הסכמת לקוחותיו במרמה, ובלי תביעת זכות בתום לב וכשהוא מתכוון בשעת הנטילה לשלול את הכספים מהלקוח שלילת קבע.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

את התשלומים לרשויות היה מבצע הנאשם בסניפי הדואר, שם הוא נהג לבקש לפצל את ההמחאות של לקוחותיו. במרבית המקרים ביצע הנאשם את התשלומים לאותה רשות. בהתאם לכתב האישום המתוקן ברביעית הרי ש- 159 שיקים פוצלו ובתוכם היו שיקים לפקודת מס הכנסה, באמצעותם שילם את חובותיו שלו ושל לקוחותיו למס הכנסה.

ב- 56 שיקים, החל משנת 2008, פוצלה ההמחאה לרשויות שונות באופן בו באמצעות המחאה לטובת מס הכנסה, שילם הנאשם גם את חובו הפרטי לביטוח לאומי או למע"מ. אישום השוחד הרלבנטי לעניינו מתייחסים להמחאות אלו בלבד.

על כן, יוחסה לנאשם ריבוי עבירות של גניבה בידי מורשה- עבירות לפי סעיפים 383 ו-393 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

3. הכנסת הכספים כאמור באישום הראשון לא דווחה ועל כן, באישום השני, יוחס לנאשם בנוגע לכספי המרמה והגניבה, אישום בגין עבירות של השמטה מתוך דו"ח של הכנסה שיש לכלולה בדו"ח, במזיד ומתוך כוונה להתחמק מתשלום מס לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה[נוסח חדש] (להלן: "פקודת מס הכנסה") ומסירת דוחות לא נכונים בלא הסבר סביר במטרה להתחמק ממס לפי סעיפים 117(א)3 ו-117(ב) לחוק מס ערך מוסף כל זאת באמצעות כספי המרמה והגניבה אשר יוחסו לנאשם ביחס לאישום הראשון (להלן: "האישום השני").

4. על פי האישום השלישי, בתקופה הרלוונטית לכתב האישום ובין השנים 2008-2011, שימשה הנאשמת כפקידת דלפק בסניף רשות הדואר בעיר נתניה, הסניף בו ביצע הנאשם את העבירות נשוא האישום הראשון, כל זאת תוך שהנאשמת שיתפה פעולה עם הנאשם ואפשרה את תשלום חובותיו עבור רשות אחת כאשר ההמחאה הייתה לפקודת רשות אחרת בלפחות 56 מקרים (כמפורט בפסקה 2 לעיל), בהם עברה הנאשמת במודע על ההנחיות של בנק הדואר וב-3 מקרים בהם פיצלה שיקים שקיבלה מהנאשם לצורך תשלום שני שוברים נפרדים לרשויות אחרות, כל זאת בתמורה לשוחד, כך שבתמורה לפעולותיה נתן לה הנאשם טובות הנאה מסוג כסף מזומן בסך 2,000 ₪, חבילות סיגריות בשווי של כ- 1000 ₪, בושם בשווי של כ- 15 \$ ותווי קניה בסך 750 ₪. על כן, הואשמה הנאשמת בעבירה של לקיחת שוחד על ידי עובד ציבור לפי סעיף 290(א) לחוק העונשין, הנאשם הואשם במתן שוחד לעובד ציבור לפי 290(א) לחוק העונשין (להלן: "האישום השלישי" או "אישום השוחד").

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

השתלשלות האירועים

5. ביום 7.2.16 הגיעו הנאשם והמאשימה להסכמות במסגרתן הוגש כתב האישום מתוקן ברביעית. בהתאם למוסכם, הרשיע כבוד השופט עוז ניר נאוי (להלן: "השופט נאוי") את הנאשם על פי הודאתו באישומים הראשון והשני בעבירות של גניבה בידי מורשה ובעבירות מס המנויות לעיל.
6. בכל הנוגע לעבירת השוחד בה הואשמו הנאשמים באישום השלישי, כפרו הנאשמים מכל וכל במיוחס להם בטענה כי המעשים אינם מקיימים את יסודות עבירת השוחד, הן בפן העובדתי והן בפן הנפשי.
7. ביום 18.7.16 זיכה השופט נאוי את הנאשמים מאישומי השוחד. בפסק דין ארוך ומנומק פירט השופט נאוי כי על אף שמצא פסול במעשיה של הנאשמת שקיבלה תשלומים מן הנאשם במספר מקרים, הרי שלא מצא כי מעשיה מקיימים את יסודות עבירת קבלת השוחד, וכמו כן לא מצא את היסודות הנדרשים להרשעה בעבירה של מתן שוחד. עוד ציין השופט נאוי כי המתנות לא היו בעלות ערך, וממילא בעד חלקן שילמה הנאשמת.
8. השופט נאוי התרשם כי הנאשמת לא הייתה מסכנת במודע את מקום עבודתה עבור מתנות פעוטות ערך והתנהגותה לא עלתה כדי התנהגות פלילית עובר לקבלת שוחד. כמו כן, פסק כי הנאשמת נעדרת יסוד נפשי לטיב המעשה ולקיום הנסיבות.
9. אליבא דהכרעת הדין מאת השופט נאוי, בעניינו של הנאשם, עולה ספק סביר בדבר קיום יסודות עבירת השוחד אשר די בו כדי לזכות את הנאשם, על אף חומרתם של המעשים שכן הם לא עומדים ברמת ההוכחה הנדרשת ומעשיו לא עולים כדי עבירת מתן שוחד. עוד נקבע בפסק הדין כי לעניין אישומים 1-2 יש לראותם כריבוי עבירות.
10. כך כאמור הורשע הנאשם בעבירות גניבה ועבירות מס, ריבוי עבירות, וזוכה מעבירת מתן השוחד. הנאשמת עצמה זוכתה מעבירת קבלת השוחד שיוחסה לה.
11. ביום 21.12.16 נגזר דינו של הנאשם והושתו עליו 21 חודשי מאסר בפועל בגין עבירת הגניבה ו-9 חודשי מאסר בגין עבירות המס ובסך הכל 30 חודשי מאסר בפועל. בנוסף נגזרו עליו 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים לבל יעבור עבירות בהן הורשע, קנס כספי בסך 100,000 ₪ ופיצוי לחלק מהקורבנות בסכום כולל של 129,169 ₪.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

12. המדינה ערערה על זיכוי של הנאשם מעבירת השוחד ועל קולת העונש שנגזר עליו בגין הרשעתו בעבירת הגניבה והעלמת המס. הנאשם מצדו הגיש ערעור על חומרת העונש שנגזר עליו בגין שתי העבירות וטען כי יש להפחית בעונשו (ע"פ 17-02-4975 ו-ע"פ 17-02-8754 שניהם בבית המשפט המחוזי מרכז בהתאמה). ביום 7.9.17 ניתן פסק דין בעניינו של הנאשם. על פי המלצת בית המשפט, הצדדים הגיעו להסכמה לפיה הערעור של המדינה התקבל, כך שהנאשם יורשע בנוסף לעבירות בהן הורשע בבית משפט השלום, גם בעבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין, וגזר הדין שניתן בעניינו ביום 21.12.16 (בסעיף 11 להלן) יוותר על כנו ויחול גם על עבירת השוחד ללא כל החמרה בעונש.

13. המדינה ערערה גם על זיכוי של הנאשמת מעבירת השוחד (בע"פ 16-09-6429) וטענה כי בהכרעת הדין נפלו שגיאות משפטיות ועובדתיות בקביעה כי לא מתקיימים יסודות עבירת לקיחת השוחד ומכאן הערעור.

14. ביום 14.3.18 ניתן פסק דין בע"פ (מחוזי - מרכז) 16-09-6429 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי וכלכלה נ' אמיר. בית המשפט המחוזי מרכז (כבוד השופט אחיקם סטולר, כבוד השופטת דנה מרשק מרום וכבוד השופט שמואל בורנשטיין) החליט בדעת רוב לקבל את הערעור ובהתאם להרשיע את הנאשמת בעבירת השוחד.

15. ערכאת הערעור עמדה על יסודות עבירת השוחד. תחילה נקבע כי אין מחלוקת בדבר היותה של הנאשמת עובדת ציבור בזמן הרלוונטי בכתב האישום וכי קבלת השיקים האסורים נעשתה במסגרת תפקידה כעובדת דואר ישראל, ובכך למעשה מתקיים המרכיב הראשון ביסוד העובדתי של העבירה. לעניין המרכיב השני, הבהיר בית המשפט כי הוא חולק על הקביעה שעסקינן במתנות קלות ערך ולכן אינן נחשבות כשוחד וקבע כי קבלת טובת הנאה כלשהי מאת מי שנזקק לשירותים של עובדי הציבור היא התנהלות בלתי ראויה, ולכן המתנות בהן עסקינן הינן מתנות שקבלתן על ידי עובד ציבור מקימה באופן מובהק את המרכיב השני בעבירת השוחד והן בגדר מתת היכול להיחשב כשוחד. לעניין המרכיב השלישי שבבסיסו נדרש שיתקיים קשר סיבתי בין המתת לבין הפעולה, קבע בית המשפט כי משהודה הנאשם בעבירה של מתן שוחד אזי מתקיים היסוד העובדתי במרכיב זה של עבירת השוחד.

16. לעניין היסוד הנפשי, הרי שהיסוד הנפשי הנדרש בעבירת שוחד הוא מחשבה פלילית המתבטאת במודעות לכל היסודות העובדתיים של העבירה. באשר לשני היסודות העובדתיים הראשונים של העבירה, קבע השופט נאוי כי הנאשמת לא הייתה מודעת להיותה עובדת ציבור, ולכן שהיא פועלת בניגוד לנהלים ואסור לה לקבל מתנות ולכן אלה לא נחשבות כשוחד. בערכאת הערעור לא נתקבלו מסקנות אלו, ונקבע כי הדעת נותנת שעובד ציבור כאמור מבין

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

שמדובר בפעולה שאין לעשותה וכי לא ניתן להתייחס למתנות שקיבלה הנאשמת כמתנות פעוטות ערך שאינן יכולות להיחשב כשוחד מהבחינה העובדתית. כמו כן, לא ניתן לומר כי הנאשמת לא הייתה מודעת לפסול בקבלת המתנות.

17. בשלב זה למעשה נחלק המותב הדן בתיק בדעותיו באשר לרכיב השלישי והוא הקשר הסיבתי בין המתת לפעולה הקשורה בתפקידה של הגברת הנאשמת. השופט בורנשטיין סבר כי קיים ספק סביר באשר ליסוד הנפשי של המרכיב השלישי. כך, מצא שבהמשך לקביעתו של השופט נאוי- לא התקיים היסוד הנפשי ברכיב זה, שכן התרשמות השופט נאוי מדברי הנאשמת כמהימנים לפיהם הייתה מבצעת את הפעולות גם ללא המתת, נראים כמצדיקים מסקנה זו ובנסיבות אלה את דחיית הערעור.

18. השופטת דנה מרשק מרום והשופט אחיקם סטולר הגיעו למסקנה כי דין הערעור להתקבל בדעת רוב, שכן יש להניח כי הנאשמת ידעה כי חל עליה איסור לקבל מתנות והייתה מודעת לקיומו של קשר סיבתי בין אותה פעילות בשיקים האסורים ובין המתנות שקיבלה מהנאשם. על הנאשמת היה לסתור את מודעותה בין הפעולות והמתת ובכך כשלה.

19. כאמור הערעור התקבל בדעת רוב, ונקבע כי הנאשמת מורשעת בעבירת שוחד לפי סעיף 290(א) לחוק העונשין על פי העובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן ברביעית. בהמשך לכך, בית המשפט המחוזי החזיר את הדיון לבית משפט השלום לצורך שמיעת הטיעונים לעונש ומתן גזר דין.

20. בשלב זה, ולנוכח מינויו של השופט נאוי לבית המשפט המחוזי מרכז, הועבר התיק למותב זה ובטרם נשמעו הטיעונים לעונש, ביום 25.10.18, הופנתה הנאשמת לקבלת תסקיר מאת שירות המבחן וחוות דעת מטעם הממונה על עבודות השירות.

תסקיר שירות המבחן

21. תסקיר שירות המבחן בעניינה של הנאשמת התקבל ביום 6.2.19. בתסקיר שירות המבחן סקרה קצינת המבחן את אורחות חייה ונסיבותיה האישיות ומתוכן עולה כי מדובר באישה קשת יום, בת 58, אלמנה ולה בן יחיד בן 26 שהיא המפרנסת העיקרית עבורו. בנה כאמור הנו סטודנט אשר הוכר כנכה צה"ל לאחר שנפצע במהלך מבצע "צוק איתן" ומאז סובל מפוסט טראומה ומיחושים גופניים (הוצגה חו"ד פסיכיאטרית). כיום, הנאשמת עובדת מזה כשנתיים כסייעת אישית בבית ספר יסודי בעיר (הוגשו מכתבי הערכה).

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

עוד תיארה קצינת המבחן כי הנאשמת החלה לעבוד בדואר ישראל עת היתה בת 20 ועד למועד ביצוע העבירות נשוא כתב האישום. עם חקירתה תחת אזהרה הושעתה מעבודתה, אולם לאחר זיכוי (וכפי שנטען במסגרת הטיעונים לעונש רק לאחר התערבות הסנגורית), שבה לעבודתה. חזרה זו לוותה בקשיים רבים כך שהנאשמת סבלה מדחיות והשפלות ועל כן הביעה את הסכמתה לפרישה מרצון מדואר ישראל.

22. תסקיר שירות המבחן עומד על קורות חייה של הנאשמת, הבעיות הבריאותיות מהן סובלת, מות אחיה הצעיר ממחלת הסרטן ומות בעלה ואב בנה מהתקף לב בפתאומיות לפני כ- 14 שנים, עת חזרו בנסיעה משותפת מאירוע משפחתי. התסקיר עומד על החובות אותם הותיר בעלה, חובות עימם נאלצה להתמודד לאחר מותו. מגיליון רישומה עולה כי היא נעדרת הרשעות קודמות ולא עומדים כנגדה תיקי מב"ד. בהתייחס לעבירה נשוא תיק זה, קיבלה אחריות על המיוחס לה והביעה צער וחרטה.

23. בכל הנוגע לנסיבות ביצוע העבירה, תיארה הנאשמת כי בינה לבין הנאשם נרקמו יחסי ידידות אשר נותרו בין כותלי הדואר. שרות המבחן מצייין כי לדבריה משנת 2008, החל הנאשם להגיע באופן יום יומי לסניף, המתין שתתפנה וכן תארה יחסים הדוקים "כמו אבא או בעל". הנאשמת הוסיפה כי הנאשם השרה תחושה של אמון ויושרה והיא סמכה עליו. בהתייחסותה לעבירות נשוא כתב האישום, הנאשמת הביעה חרטה כנה ואותנטית על מעשיה ושרות המבחן התרשם כי היא מתביישת בהתנהגותה ומצרה על התנהלותה.

24. לפי התרשמות שרות המבחן מדובר באישה אשר חוותה משברים רבים ובשל כך סיגלה לעצמה דפוסי התנהגות מרצים וניסיון להיות חשובה, מוערכת ונאהבת. כגורמי סיכון נלקחו בחשבון העדר הכלים להתמודד עם קשייה הרגשיים, הריקנות והבדידות עימם היא מתמודדת. ניכר כי ישנו קושי במתן ביטוי לרגשותיה והצבת גבולות. עם זאת, יש בנסיבותיה האישיות על מנת לצמצם את הסיכון להישנות התנהגות עבריינית ואף שרות המבחן מעריך כי ההליכים המשפטיים מהווים עבורה גורם מרתיע ומציב גבול. בכל הנוגע לשאלת ההרשעה, שרות המבחן מדגיש כי ענישה בדרך של מאסר גם בדרך של עבודות שרות, עשויה להביא להתדרדרות במצבה שתקשה את שיקומה העתידי.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

25. לנוכח כל האמור לעיל, שרות המבחן בא בהמלצה שיקומית בדרך של שירות למען הציבור (להלן: "של"צ) בהיקף נרחב של 500 שעות. עוד המליץ שרות המבחן לשקול לבטל את הרשעתה בדין וזאת בכפוף להעמדתה בצו מבחן, ביצוע של"צ וחתימה על התחייבות כספית. הנאשמת ציינה בפני שרות המבחן כי עלולה להיגרם לה פגיעה קונקרטיה בעבודה במידה ותורשע, על אף שלא הציגה כל מסמך המעיד על כך.

26. בחוות דעת בפני הממונה על עבודות השרות, נמצאה הנאשמת כשירה לביצוע עבודות שרות, תחת מגבלות הנסמכות על הערכת רופא בעניינה.

טיעוני הצדדים

27. ביום 10.2.19 נשמעו בפני הטיעונים לעונש בעניינה של הנאשמת והוגשו אסמכתאות באמצעות ב"כ הצדדים, אסמכתאות התומכות בטיעוני כל צד וצד.

28. ב"כ המאשימה הפנה לעובדות המקרה וחומרת המעשים, העובדה כי הנאשמת בהיותה עובדת ציבור קיבלה שוחד על פני תקופה המתפרסת על פני 3 שנים, בין השנים 2008-2011. עוד ציין כי בית המשפט המחוזי מרכז, הרשיע את הנאשמת בעבירה של שוחד וקבע כי הנאשמת הייתה מודעת ליסודות העבירה באשר הן. כמו כן, קבעה ערכאת הערעור כי ישנו קשר בין קבלת המתת לתפקידה. ב"כ המאשימה עמד על הערכים המוגנים שנפגעו בביצוע העבירה וציין כי מידת הפגיעה היא משמעותית בכך שלמעשה הנאשמת אפשרה לנאשם לבצע את המיוחס לו בכתב האישום. עוד טען כי למרות מעמדה הזוטר והגם שאינו חושב שנשקפת כיום מסוכנות מצד הנאשמת, אין זה רלוונטי לצורך אישום השוחד הן מבחינת מעמד והן מבחינת גובה המתת, שכן השאלה העיקרית היא הפגיעה באמון הציבור.

29. ב"כ המאשימה הגיש אסופת פסיקה והפנה למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות שוחד בנסיבות דומות והפנה לקביעה לפיה חומרתה של עבירת השוחד מצריכה עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח, למעט מקרים חריגים. בצירוף כל האמור לעיל, עתרה המאשימה למתחם ענישה הנע בין 6 חודשי מאסר בפועל ועד 12 חודשי מאסר בפועל. לאור נסיבותיה האישיות והתסקיר שהוגש בעניינה, סבר ב"כ המאשימה כי יש למקם את הנאשמת בתחתית המתחם אליו עתר ולגזור עליה 6 חודשי מאסר בעבודות שרות, כאשר השאיר לשיקול דעת בית משפט את הצורך בדבר ענישה הצופה פני עתיד.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

30. ב"כ המאשימה טען כי בעניינה של הנאשמת אין לבחון הליך שיקומי שכן לא נראה כי קיים כזה. בנוגע לשאלת אי הרשעה, הפנה לע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל (פ"ד נב חלק שלישי, 337 (להלן: "הלכת כתב")) וציין כי ניתן להסתפק באי הרשעה רק במקרים חריגים- דבר אשר אינו מתקיים בענייננו. עוד טען ב"כ המאשימה כי מבחינה פרוצדוראלית לא ניתן לגזור על הנאשמת ענישה בדמות אי הרשעה לאור העובדה כי הנאשמת הורשעה בבית המשפט המחוזי. כמו כן, טען ב"כ המאשימה כי סוג העבירה לא מאפשר את אי הרשעתה, לא מתקיים הליך שיקומי בעניינה ולא הוצגו ראיות לפגיעה קונקרטית.

ב"כ המאשימה פירט כי במהלך ניהול התיק הושעתה הנאשמת וקיבלה שכר בסיס ולאחר הזיכוי הושבו לה זכויותיה רטרואקטיבית. משכך אפוא, לשיטתו, לא נגרם לנאשמת כל נזק כלכלי. בנוסף, הוגשה אסופת פסיקה התומכת בטענותיו.

31. הסנגורית הגישה כראיות לעונש את המסמכים הבאים: תעודת הוקרה מדואר ישראל (נ/1), מכתב הערכה (נ/2), תעודת הערכה ממקום עבודתה הנוכחי (נ/3 א'-ו'), תלושי שכר (נ/4 א'-ד'), מסמכים בעניין הפנסיה (נ/5 א'-ב'), כתבות מהעיתון (נ/6 א'-ו') ואסופת פסיקה התומכת בטיעוניה.

32. הסנגורית הפנתה להשתלשלות האירועים ולנסיבותיה האישיות של הנאשמת, אלמנה שאיבדה את בעלה בפתאומיות, בנה היחיד נפצע במבצע צוק איתן וסובל מפוסט טראומה, נעדרת כל עבר פלילי ואדם נורמטיבי בעיקרו. עוד הפנתה הסנגורית לכך שהנאשמת עבדה 32 שנה בדואר ישראל, ולהיותה עובדת מצטיינת ומוערכת בטרם המקרה, לכך שהנאשם, ניצל את תמימותה וחוסר תחכומה לצרכיו- ברקע קשרי הידידות בין השניים. כמו כן היא התייחסה לשיהוי הרב ממועד ביצוע העבירות המיוחסות בכתב האישום.

33. לעניין אי הרשעה, הסנגורית הגישה אסופת פסיקה תוך שהיא מפנה לעמודים והפסקאות הרלוונטיים בהכרעת הדין המזכה של השופט נאוי וטענה כי לאור מחדלי החקירה בתיק והתנהגותה הפסולה של המאשימה- היבטים שלא הוכרע משקלם לנוכח הזיכוי בערכאה הדיונית ולא נשללו בפסיקת ערכאת הערעור- יש לבטל את הרשעתה תחת כותרת הגג של הגנה מן הצדק. עוד טענה כי נסיבות העבירה מאפשרות את אי הרשעתה בדין של הנאשמת וכי נסיבות העבירה במקרה דנן מתיישבות עם התנאים שנקבעו בהלכת כתב. כמו כן, לדבריה, לאור העובדה כי הנאשם המרכזי בתיק זה לא ריצה עונש בגין עבירת השוחד, יש בכך כדי להקל על הנאשמת מן הצדק ולהימנע מהרשעתה בדין. כמו כן, הוסיפה, כי תסקיר שרות

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

המבחן המליץ על אי הרשעה. הנאשמת עובדת עירייה, כך שיש סכנה ממשית כי תפוט, שכן העירייה לא מעסיקה עובדים עם הרשעה פלילית.

34. הסגורית כאמור, עתרה לביטול הרשעת הנאשמת בדין, כאשר במידה ובית המשפט לא יבטל את ההרשעה, היא מבקשת לעתור למתחם עונש הולם הנע בין מאסר על תנאי ועד חודשיים מאסר בפועל, כאשר יש למקמה בתחתית המתחם בביצוע של"צ.

35. הנאשמת בדברה האחרון עמדה על דוכן העדים בבית המשפט והתקשתה במשך דקות לדבר עקב בכיה וסערת הרגשות בה היתה מצויה. משהצליחה, הביעה חרטה על שארע וביקשה להפנות לנסיבות חייה, לעובדה כי חשה שנוצלה על ידי הנאשם שניצל את מצבה הרעוע, היא ציינה כי חוותה משברים וקשיים רבים בעקבות פתיחת ההליכים נגדה וההשלכות על חייה, היא תיארה כי נאלצה לעבוד במתחם זבל, לאסוף בקבוקים על מנת להתפרנס ולאסוף בגדים ממחזורית. לטענתה, היא ספגה השפלות רבות לאחר חזרתה למקום עבודתה הקודם והחליטה לחפש עבודה אחרת למרות הקושי בדבר ומגבלותיה הרפואיות. כיום, היא עובדת כסייעת מטעם העירייה ומבקשת להמשיך ולפרנס את בנה. כמו כן, ביקשה לסיים את הפרשה ולהמשיך לנהל את חייה בצורה תקינה ללא הרשעה.

המסגרת הנורמטיבית

אי הרשעה וצו מבחן

36. במסגרת מגוון שיקולי ודרכי הענישה, אחד הפרמטרים המהותיים המצויים בארסנל הכלים השיפוטיים המרכיבים תבנית משפטית זו, הוא רכיב המאסר בפועל, הרי שהחל מהמאה התשע עשרה ניתן לומר שנעשה שימוש מוגבר באפיק ענישתי זה. דא עקא, כי במרוצת השנים ולאור אותו שימוש מוגבר, נוצרה בעייתיות בישומו הלכה למעשה ועל כך עמד בהרחבה בית המשפט העליון בבג"צ 1892/14 האגודה לזכויות האזרח נ' השר לבטחון פנים ואח' (פורסם במאגרים, 13.06.17):

"ברי, כי לעניין המאסר המצב מורכב יותר, שכן משנמצא כי אדם הורשע בפלילים, חזקת החפות אינה עומדת לו עוד ובמקרים רבים אין מנוס ממאסר, ואף מאסר ממושך, עד מאסר עולם. ואולם גם כאן, עלינו לזכור כי המאסר אינו אלא אמצעי, ולא תכלית – אמצעי לגמול, להרתעה ולשיקום העברייני. כך למשל, בהתאם להצעות הועדה

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וככלכלה נ' אמיר ואח'

הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים
(להלן דו"ח ועדת דורנר) ולהחלטת הממשלה שאימצה את
עיקריה (החלטה 1840 מיום 11.8.16), ניתן להסמין את
ועדת השחרורים להעביר אסירים מסוימים להמשך ריצוי
מאסרם בבתי מעבר, חלף בית המאסר; ניתן לקבוע כי
האפשרות לבצע עבודות שירות חלף מאסר בפועל תורחב
עד 9 חודשי מאסר בפועל ולא אך חלף 6, כמצב כיום, ובכך
להביא להפחתת כמות האסירים (הועדה הציבורית לבחינת
מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים – דין וחשבון 52-55 וכן
65-66 (אוגוסט 2015)..." ניתן להפחית את שיעור
הכליאה יחד עם הפחתת שיעור הפשיעה, בין היתר כיוון
שהפחתת שיעור הכליאה מפחיתה את שיעור העבריינות
החוזרת (רצדביזים);"

• ההדגשות בכל הציטוטים בגזר הדין אינן במקור

37. לאור הקושי בהמשך יישומו של עונש המאסר בפועל, החלו עוד באמצע המאה התשע עשרה לחפש פתרונות ענישה חלופיים לעונש המאסר בפועל, וזאת גם בשל עליית קרנו של שיקול השיקום מאותה תקופה ועד לשנות השבעים של המאה העשרים (ראו: פרופ' גבריאל הלוי, תורת הדיון הפלילי, כרך ג', התשע"א, 2011, בעמ' 545-526 (להלן: "הלוי"); פרופ' יורם רבין וד"ר יניב ואקי, דיני עונשין, מהדורה שלישית, כרך ג', בעמ' 1771-1801 והסקירה ההיסטורית אליה הם מפנים (להלן: "רבין ואקי")).

הלוי מתאר בפירוט רב כיצד בשיטות המשפט השונות בעולם התפתחו שתי חלופות מרכזיות. האחת, החלופה הקונטיננטלית לעונש המאסר היתה המאסר על תנאי, והחלופה השנייה, האנגלו- אמריקאית שהתפתחה לעונש המאסר היתה שיטת המבחן. המדינה הראשונה בארצות הברית בה נעשה שימוש בשיטת המבחן כחלופה לענישה הנה מדינת מסצ'וסטס בשנת 1878. לא למותר לציין, כי שיטת המבחן הביאה לירידה משמעותית בשיעור המועדות של העבריינים שלקחו בה חלק (הלוי, בעמ' 527). עם השנים שתי חלופות אלו הפכו לחלופות של דרכי ענישה נפוצות ומקובלות.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

38. בשיטת המשפט הישראלית נקלטה שיטת המבחן כלפי נוער עבריין בשנת 1922 עוד בתקופת שלטון המנדט הבריטי (**פקודת העבריינים הצעירים, 1922**; **פקודת העבריינים הצעירים 1937**) ובהמשך נכללה גם אוכלוסיית העבריינים הבגירים תחת אפיק ענישתי שיקומי זה (**פקודת העמדת עבריינים למבחן, 1928**; **סעיף 46 לפקודת החוק הפלילי 1936**; **פקודת העמדת עבריינים למבחן, 1944 ופקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט – 1969 (להלן: "פקודת המבחן"); רבין וואקי בעמ' 1773-1775**)).

39. אחת הנגזרות המקובלות של שיטת המבחן הינה מבחן ללא הרשעה בצירוף ענישה שיקומית בדמות של"צ. המדובר הוא בדרך ענישה חלופית למאסר בפועל אשר הוכרה לראשונה בבריטניה בהמלצותיה של ועדה מייעצת למערכת הענישה (Advisory Council on the Penal System) בשנת 1970 כך שמתווסף ממד של פיצוי לחברה בדמות השירות בקהילה. בארצות הברית אומצה חקיקה פדראלית ברוח זו בשנת 1987 שנקלטה בשיטת המשפט הישראלית במסגרת הוראות חוק העונשין (תיקון מס' 6), התשל"ט-1979 אשר שולבו בפרק 1ד לפרק ו, סעיף 71א לחוק העונשין ובפקודת המבחן (**ראו: הלוי, בעמ' 538 וההפניות שם**).

40. הכלל הינו משנקבע באמצעות הערכאה השיפוטית כי אדם ביצע את המיוחס לו בעובדות כתב האישום כך שיש להטיל עליו אחריות פלילית בגין מעשיו- יש להרשיעו במסגרת הכרעת הדין. עוד נקבע בסעיף 71 א (ב) לחוק העונשין המפנה לסעיף 1 לפקודת המבחן כי בית המשפט מוסמך ליתן צו מבחן ללא הרשעה. פסיקת בית המשפט העליון **בהלכת כתב ור"ע 432/85 רומנו נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 21.08.85) (להלן: "ענין רומנו")**, מלמדת כי סיום הליך פלילי שהחל בכתב אישום בדרך שיקומית בה בית המשפט נמנע מהרשעה הינו החריג לכלל לפי יש להרשיע את הנאשם, משהוכח כי ביצע עבירה פלילית וזאת במקרים יוצאי דופן ובהתקיים שני תנאים במצטבר: האחד, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם. השני, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

המדובר הוא על מקרים בהם נסיבות ביצוע העבירה ונסיבותיו של הנאשם מפנים את הזרקור לעבר העדפת אינטרס השיקום באופן גורף כנגד שיקולי הענישה האחרים. באופן זה הערכאה השיפוטית מגיעה לכדי מסקנה כי הנזק הצפוי מההרשעה למבצע העבירה, גדול לאין שיעור ובאופן לא מידתי ולא הולם מן התועלת החברתית שבכך, בהתייחס לשיקומו של הנאשם, הגמול ההוגן, ההרתעה והמניעה מובילים למסקנה המשפטית בדבר ביטול הרשעתו (**ע"פ 2513/96 מדינת ישראל נ' שמש (פורסם במאגרים, 02.09.96)**; **ע"פ 8315/07 מזרחי נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 03.02.08)**; **הלכת כתב; עניין רומנו; הלוי, בעמ' 547**)).

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וככלכלה נ' אמיר ואח'

בהמשך לפסיקה בעניין רומנו, הרי שבהלכת כתב הוסיף השופט ש. לוי מספר פרמטרים בסוגיית הימנעות מהרשעת הנאשם ובהם, בין השאר: האם קיים עבר פלילי מכביד; סיכון לחזרה לביצוע עבירות פליליות; נסיבות ביצוע מעשה העבירה; מידת הפגיעה באחרים; יחס הנאשם לביצוע העבירה ומידת נכונותו להכיר בפסול שבמעשיו וכן השפעת ההרשעה על הנאשם.

עוד ראו לעניין שיקול דעתו של השופט במסגרת מלאכת גזירת העונש והתחשבות במידת הרחמים את התובנות העולות מאמרם של המלומדים ד"ר דורן מנשה ופרופ' יחיאל קפלן בענין "רחמים בשיפוט וענישה" עיוני משפט לב (3) 583 (תשע"א):

"אנו מבקשים להצביע על שני מובנים נבדלים של המושג "רחמים" בהקשר של שפיטה פלילית. שתי חלופות ההגדרה באות להבנתנו לידי ביטוי בשיקול הדעת המופעל מידי יום בבתי המשפט בישראל, אם בגלוי ואם באופן סמוי ובלתי מפורש. הגם שקיים קשר בין שתי חלופות ההגדרה, כל אחת מהן מבססת אמירה שונה ביחס למלאכתו של השופט. החלופה הראשונה מגדירה הלך נפש שעל השופט לחתור לאימוצו, ולו לרגע, במהלך השקלא וטריא בעניינו של נאשם. חלופה זו מתמקדת במניע פנימי ובמאמץ נפשי. חלופת ההגדרה השניה, לעומת זאת, מניחה בידי השופט פרורגטיבה שיוזית לנקוט פעולה מסוימת. החלופה הראשונה היא בבחינת הנחיה נפשית – רוחנית שעל מערכת משפט אנושית לחתור לקיימה בכל קמרה נתון, ועניינה ההליך הדליברטיבי שבו נוקט בית המשפט; ואילו החלופה השנייה מתייחסת לשיקול דעת שיוזי, המאפשר לשופט לנקוט דפוס פעולה מיוחד אשר ממתן ומרכז את חומרת הדין במקרים יוצאי דופן שבהם מתקיימים טעמים לפעולה במתכונת זו (שם, בעמ' 591)".

41. פסיקת בית המשפט העליון, כפי שהוכרה בעניין רומנו והלכת כתב, עוצבה ועובתה במהלך השנים, כך שבעוד שיסודות ההלכה בדבר אי הרשעה והתנאים המצטברים שנקבעו עמדו על מכונם ואף הוקשחו, הכירו הערכאות השונות בחריגים לחריג בדבר הימנעות מהרשעה.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

42. כך למשל, נקבע הצורך בדבר הוכחתו של נזק קונקרטי מצידו של הנאשם בדבר הפגיעה בעתידו ולא ניתן להסתפק בנזק ערטילאי בלבד, מה שמקשה על קבלת הטענה לאי הרשעה (ראו: רע"פ 9118/12 אלכסנדר פריגין נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 1.1.13); רע"פ 2180/14 ספיר שמואלי נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 24.4.14); רע"פ 3989/15 שי גוזלן נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 9.8.15); רע"פ 5949/17 משה אמר נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 25.7.17); רע"פ 9042/17 היאם עאבד נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 27.12.17); רע"פ 2657/12 שואהנה נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 23.5.12)). מנגד, הורחב הסעד בדבר אי הרשעה אותו מוסמך בית המשפט ליתן, כך שהוכרה היכולת לסיים את ההליך תוך הימנעות מהרשעה, גם ללא הוכחת נזק קונקרטי בעניינם של בגירים צעירים בעניינם קיים קושי מובנה להצביע על קיומו של נזק קונקרטי בשלב כה מוקדם בחיים (ראו: רע"פ 111/14 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 1.4.14) – בעבירה של סחיטה באיומים; רע"פ 8215/16 יצחק נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 29.3.17) – עבירות של גרם מוות ברשלנות, סיוע לאחר מעשה ושיבוש מהלכי משפט בפרשה בה הנאשם המרכזי הורשע בעבירת רצח בכוונה תחילה; רע"פ 3446/10 סאלח עבד אלחלים נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 6.4.11) – עבירה של החזקת סכין; וכן ראו רע"פ 1721/12 איראשי נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 30.3.14); רע"פ 14167-10-15 (מחוזי- מרכז) אלמאנו נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 9.2.16) והמדובר הוא ברשימה חלקית בלבד)).

43. זאת ועוד, הערכאות השונות הכירו באפשרות לסיום ההליך ללא הרשעה גם מטעמים של קבלת הטענה להגנה מן הצדק, כפי שהוכרה בפסיקת בית המשפט העליון רע"פ 2910/94 יפת ואח' נ' מדינת ישראל, (פ"ד נ(2) 221 (1996)) והורחבה בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, (פ"ד נט(6) 776 (2005)) (כמו כן ראו: רע"פ 1611/16 מדינת ישראל נ' ורדי ואח' (פורסם במאגרים, 31.10.18)) ועוגנה לאחר מכן בתיקון 51 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ") בסעיף 149 (10) במידה ו"הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

44. בע"פ 7621/14 גוטסדינר ואח' נגד מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 1.3.17), נדונה בבית המשפט העליון פרשת הרבנים, במסגרתה הורשעו המערערים בעבירות של מרמה וזיוף של תעודות השכלה תורניות גבוהה, המעניקה למחזיקים בהם, אנשי כוחות הביטחון, הטבות שכר משמעותיות וזאת על חשבון הקופה הציבורית. הגם שמרבית הערעורים על הכרעת הדין נדחו, בית המשפט הקל בעונשם של המערערים ומצא לנכון להתערב בגזר הדין תוך הקביעה הבאה:

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
 וכלכלה נ' אמיר ואח'

"בהתאם לפרשנותה הרחבה של הדוקטרינה, עמד בית המשפט על כך שאף הסעדים שניתן להעניק במסגרתה הם מגוונים. בית המשפט אינו נתון עוד בסד הדיכוטומי של אישור כתב האישום או ביטולו. כך ניסח את הדברים הנשיא א' גרוניס: "יש לזכור כי לרשות הערכאה הדיונית עומד מגוון של אמצעים לטפל בפגמים שנפלו בהגשת כתב האישום. בית המשפט יכול לעשות שימוש בסעדים מתונים ומידתיים שאינם מגיעים כדי ביטולו של כתב האישום. כך למשל, יכול הוא להורות על ביטולם של אישומים ספציפיים או להביא בחשבון בשלב קביעת עונשו של הנאשם את הפגמים שאירעו בהליך הגשת כתב האישום" (בג"ץ 9131/05 ניר עם נ' משרד התעשייה המסחר והתעסוקה (פורסם במאגרים, 6.2.06).

45. כך, למשל, נקבע בעפ"ג (מרכז) 12-04-44065 מדינת ישראל נ' דאנו (פורסם במאגרים, 15.7.12) כי יש לדחות את ערעור המדינה בדבר החלטת בית משפט השלום ברמלה (כבוד השופט ע. קובו) בדבר אי הרשעתו של המשיב בעקבות הודאתו בכתב אישום מתוקן הכולל 9 עבירות של אי הגשת דוחות מס לפי סעיף 216 (4) בקשר עם סעיף 222 (א), וכן בשתי עבירות של אי קיום דרישה להגיש הצהרת הון לפי סעיף 216 (1) ביחד עם סעיף 135 (1) והכל לפי פקודת מס הכנסה.

בית המשפט המחוזי מרכז קבע כי הגם שלא ניתן להתעלם מחומרתן של עבירות המס והשלכותיהן החברתיות המזיקות והכל בצד העובדה כי אותו משיב הסיר את המחדלים, הרי שעומדת לצידו של הנאשם הגנה מן הצדק (בדבר הליכים לא חוקיים אותם נקט פקיד השומה, בכך שהטיל על המשיב קנסות אותם גבה באמצעות עיקולים בניגוד לסעיף 189 לפקודה והנחיות רשות המיסים), שאומנם אינה יכולה להוביל לביטול כתב האישום או להשפיע על העונש, הרי שיש בכך, לצד נימוקים נוספים, כדי להצדיק את ביטול הרשעת המשיב. עוד ראו לעניין זה מקרים נוספים בהם עשתה הערכאה הדיונית שימוש בדוקטרינת ההגנה מן הצדק על מנת להוביל לסיום ההליך ללא הרשעה (ראו גם: ת.פ. (ת"א) 3025-03-16 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם במאגרים, 24.10.18); ת.פ. (רמלה) 830-01-17 מדינת ישראל נ' כתל חנינה (פורסם במאגרים, 3.1.19); ת.פ. (כפ"ס) 4313-10-14 מדינת ישראל נ' אילן ניר (פורסם במאגרים, 25.4.18); ת.פ. (ת"א) 3025-03-16 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם במאגרים, 24.10.18)).

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

כן ראו גם את הכרת הערכאות הדיוניות באפשרות לסיום ההליך ללא הרשעה בהעדר פגיעה קונקרטית ובשל פגיעה בדימוי העצמי (ע"פ (מרכז) 13-08-30665 לז"נ מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 3.11.13); ת. (כפ"ס) 15-10-7888 מדינת ישראל נ' ניקולס (לא פורסם, 6.3.17); ת.פ (קריית גת) 14-10-12292 מדינת ישראל נ' שבצ'וק (פורסם במאגרים, 16.3.17)).

46. לא זו אף זו, במסגרת התפתחות הפסיקה במרוצת השנים לאחר עניין רומנו והלכת כתב, הרי שבתי המשפט הכירו בכך שבמקרים המתאימים, בהם מדובר בעבירה שנמצאת בתחתית מדרג החומרה, גם בנסיבות ביצועה, מתחם הענישה לו אנו מחויבים לאור תיקון 113 לחוק העונשין, יכול להתחיל מאי הרשעה (ת"פ (שלום אשקלון) 16-12-45855 מדינת ישראל נ' אלכסנדר שמטוב (פורסם במאגרים, 19.12.17); ת"פ (שלום קרית גת) 17-01-32841 מדינת ישראל נ' רומן קלבייב (פורסם במאגרים, 26.9.17); ת"פ (שלום טבריה) 15-03-10337 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם במאגרים, 28.2.16); ת"פ (שלום טבריה) 15-08-25011 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם במאגרים, 15.3.17)).

הרחבה נוספת באספקט זה של קביעת מתחם ענישה המתחיל באי הרשעה ניתן לראות גם במאמרם של שי וזנר ומשה קשלס, "ביטול הרשעה לאור תיקון 113 לחוק העונשין- משיח של חסד לשיח של מידתיות", הסנגור 257, עמ' 4 (2018) (להלן- וזנר וקשלס) שם עמדו המחברים על כך שלאור תיקון 113 לחוק העונשין יש לקבוע מודל מוצע לפיו אי הרשעה יהווה כחלק ממתחם הענישה, שכן בית המשפט קובע תחילה בהתאם לסעיף 40 ט לחוק העונשין את מתחם העונש ולאחר מכן ובהתאם לסעיף 40 יא לחוק העונשין ממקם את הנאשם בתוך במתחם.

וזה וקשלס במאמרם עומדים על כך שלפי התפישה המקובלת, ההרשעה אינה עונש וכי תיקון 113 לחוק העונשין אינו מתייחס לסוגית אי ההרשעה ומפנים לכך כי בפסיקת בית המשפט השלום והמחוזי נקבע כי הרשעה איננה עונש (ראו עפ"ג 13-03-22408 (מחוזי- ת"א) סניאה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 22.5.13) (להלן- ענין סאניה); ת.פ (כפ"ס) 12-12-51799 מדינת ישראל נ' זגדון (פורסם במאגרים, 19.3.13) (להלן- עניין זגדון)). הדבר נובע מכך, בין השאר, כי סוגיית ההרשעה אינה מנויה בפרק ו' לחוק העונשין, שכותרתו דרכי ענישה אלא בחסד"פ או בפקודת המבחן.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וככלכלה נ"אמיר ואח'

לשיטת וזנר וקשלס, ניתוח פורמלי זה של מוסד ההרשעה הינו שגוי (שם, בעמ' 7), וראוי לכלול את שתי החלופות בדבר הרשעה ואי הרשעה תחת כותרת גג אחת שתיבחן לאור עקרונות היסוד של תיקון 113 לחוק העונשין. כתמיכה לטיעונים הם מצביעים על כך שהרשעת הנאשם מגיעה עם חבילת סנקציות אותן לא ניתן לנתק, כך שמדובר בקביעה משפטית בעלת השלכות נורמטיביות ועונשיות הנובעות מהרישום הפלילי והשלכותיו. משכך אפוא, יש לבחון במסגרת מתחמי העונש גם את האפשרות בדבר אי הרשעת הנאשם כחריג המשקף בנסיבות אותו מקרה את העונש ההולם.

האם הרשעה הינה עונש ובחינת הלכת כתב לאור תיקון 113 לחוק העונשין

47. מושכלות יסוד הן כי מלאכת גזר הדין והענישה הינה חלק אינטגרלי מהמשפט הפלילי. לצד המשימה המוטלת על המותב היושב בדין לקבוע את האחריות הפלילית הרי שכלל שבית המשפט מוצא כי הנאשם ביצע את המיוחס לו בכתב האישום, יש לקבוע את עונשו.

48. פסיקת בית המשפט בעניין סאניה התבססה על כך כי במידה ובית המשפט בוחר שלא להרשיע את הנאשם הרי שאין מקום לדון בשאלת העונש ובעניין זגדון נימק בית המשפט את עמדתו בשים לב למיקום הגאוגרפי של סוגיית אי ההרשעה בחסד"פ ובפקודת המבחן ולא בפרק ו' שכותרתו דיני ענישה בחוק העונשין.

לשיטתי, הרי שמבחינה מהותית עצם הרשעת הנאשם הנה עונש כשלעצמו וזאת לאור המאפיינים העונשיים אותם גוררת ההרשעה כחלק בלתי נפרד מהקביעה כי הנאשם אכן ביצע את העבירה הפלילית המיוחסת לו ובמה דברים אמורים.

49. אספקט מרכזי באבחנה של ההרשעה כעונש, נמצא במאפיין המרכזי מתוכו ניתן לאבחן כל עונש, מאפיין הנמצא בבסיס ההגדרה של העונש והוא גרימת סבל לאדם כתוצאה מהרשעתו בפלילים:

"הענישה היא גרימת סבל לאדם בגין הפרתה של הנורמה הפלילית. אופיו של הסבל הכרוך בענישה עשוי להשתנות במקרים שונים של הפרות נורמות שונות, בין חברות שונות ובין תקופות שונות. הענישה אינה מוטלת באופן שרירותי או באופן מקרי, אלא היא מהווה ביטוי לגינוי החברתי של הפרט בעקבות הפרתה של הנורמה הפלילית הספציפית, והיא מוטלת כתגובה חברתית

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
 וכלכלה נ' אמיר ואח'

להפרת הנורמה הפלילית. לא כל גרימת סבל מהווה ענישה, אלא רק כשהיא מהווה תגובת חברתית להפרת הנורמה הפלילית (הלוי, בעמ' 259).

50. אין חולק כי היום, לאחר תיקון 113 לחוק העונשין, עקרון הגמול נמצא במרכז של העונש שנגזר על הנאשם. בהתאם לסעיף 40 א לחוק העונשין נקבע כי מטרתו של תיקון 113 לקבוע את העקרונות והשיקולים המנחים בענישה, המשקל והיחס ביניהם, כך שבית המשפט יוכל לקבוע את עונשו של הנאשם בנסיבות אותו מקרה. סעיף 40 ב לחוק העונשין קובע כי העקרון המנחה הינו עקרון ההלימה ובו "קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו". בכך מבטא המחוקק את עקרון הגמול הנגזר מתפישת המוסר הדאונטולוגית, שכן עקרון הגמול צופה פני עבר ומטרתו לגמול לעברייך על מעשיו כחלק נפרד מהשאלה האם יש בעונש כדי לקדם מטרה חברתית. מתוך עקרון הגמול, נגזר עקרון ההלימה (ראו רבין וואקי, בעמ' 1462-1463).

51. גם המלומד הלוי עומד על כך כי שיקול הגמול נועד להשיב לעברייך כגמולו ("דין הגמול", lex talionis). הרציונל לכך עוסק בעקרון לפיו שיקול הגמול מנסה ליצור משוואה אוטופית כך שלעברייך יגרם סבל באותה מידה אותה הוא גרם לנפגע בביצוע העבירה. התאמה זו דורשת סוביקטיביזציה בין הכרת העברייך לסבל אותו גרם לעונשו, כך שמדידת הסבל תעשה מנקודת הראות האישית של אותו עברייך (הלוי, בעמ' 295-294).

52. אספקט ענישתי נוסף הקשור בטבורו לכך כי יש לראות בעצם ההרשעה עצמה כעונש, הינה כי הענישה עצמה גוררת אחריה רישום פלילי אשר בהתאם לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981 (להלן- חוק המרשם הפלילי), קשורה בזיקה ישירה לשלילת חירות וזכויות:

"תקנת השבים מציינת את גמר ההשלכות החברתיות המעשיות של הטלת האחריות הפלילית על העברייך וחזרתו לחברה ככל אדם אחר. משמעותה העקרונית המעשית של תקנת השבים בדמותו של חזרתו של העברייך לחברה נעוצה בהשבת כלל הזכויות והחירויות האזרחיות שנשללו מן העברייך בענישתו ובהטלת האחריות עליו. עצם הרשעתו של אדם בפלילים מהווה מקור לשלילת רבות מזכויותיו ומחירויותיו האזרחיות. כך למשל, העסקת עובדים במקומות רבים טעונה היעדר רישום פלילי של העובדים. הרישום

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

הפלילי הנלווה להרשעתו, של אדם בפלילים הניו חלק בלי נפרד מן
הענישה הפלילית. זהו "אות קין" המודרנית המשמשת לאזהרת
סביבתו החברתית של העבריין מפני עבריינותו. כל עוד מתקיימת
בו אות קין זו, ריצוי עונשו המלא, עדיין נמשך. הנפקות המשפטית
המעשית של התקיימות אות הקין היא בהמשך הישללות זכויות
וחירויות אזרחיות הימנו. כך בכל מקרה של הרשעה בפלילים נלווה
לעונשו של העבריין גם רכיב ענישתי של שלילת זכויות וחירויות
אזרחיות בדמות רישומה של ההרשעה כפרט מידע מעברו של
העבריין (הלוי, בעמ' 465)".

53. על החשיבות שיש לחוק המרשם הפלילי וריסון הפגיעה הקיימת בכל נאשם ונאשם באופן אינהרנטי מכוח הרשעתו בדין, ניתן ללמוד מהתיקון המקיף שנעשה בענין והחלפתו בחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019 (להלן: "חוק המידע הפלילי") שהתקבל בכנסת ביום 9.1.19, פורסם ברשומות ביום 16.1.19 (ספר חוקים 2783 בעמ' 298) שיכנס לתוקפו תוך שנתיים מיום פרסומו. כך לעניין קיצור משמעותי של תקופות ההתיישנות והמחיקה של הרישום לגבי בגירים בהתאמה לפי סוג ורמת העונש שנגזרו (ראו סעיפים 19-22 לחוק המידע הפלילי). כך גם מטפל חוק המידע הפלילי בבעיה הרווחת, לצערנו, של זליגת המידע הפלילי למעסיקים פוטנציאלים, שאינם מוגדרים כבעלי גישה מורשית בחוק, וזאת באיסור שנקבע לפיו הפרט לא יוכל לקבל עותק מגיליון הרישום הפלילי עצמו (סעיף 4 (ג) (1) לחוק המידע הפלילי אלא רק לצפות בו במחשב המשטרה) (עוד ראו לעניין סיווג מטרות המרשם כענישה או הרתעה את מאמרה של רותי קמיני, "המרשם הפלילי", 108-134 (2016)).

כך או אחרת, גם רישום ללא הרשעה, נכון להיום יכול בהתקיים התנאים המנויים בחוק המרשם הפלילי להימחק תוך חמש שנים, ללא תקופת התיישנות מוקדמת, בעוד רישום פלילי הכולל הרשעה ועונש הצופה פנה עתיד מחייב תקופת התיישנות של 7 שנים ולאחר מכן תקופת מחיקה נוספת בגובה של 10 שנים, בשינויים המחויבים (ראו סעיפים 13, 14, ו-16 לחוק המרשם הפלילי). מחקרים בעניין הקושי למצוא תעסוקה קבוע, בעניין של גברים, כי אותה אוכלוסיית גברים ה"סוחבת" גיבנת של עבר פלילי ומעצרים, תעבור בחייה תקופות אבטלה משמעותיות ותררויח שכר נמוך יותר (Miler & Porter 2007).

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וככלכלה נ' אמיר ואח'

54. העולה מכל המקובץ הינו כי עצם הרשעת הנאשם מהווה עונש ועליה להיבחן בהתאם לכללים והעקרונות שנקבעו בתיקון 113 לחוק העונשין- גם לעניין חריגה משיקולי שיקום בהתאם לסעיף 40 ד לחוק העונשין. באופן דומה, הלכת כתב, אשר ניתנה ביום 21.8.1997 צריכה להיבחן לאורו של תיקון 113 לחוק העונשין, באופן המתיישר עם עקרון ההלימה ובתוכו הגמול כגורם משפיע מצד האחד, אך גם להתחשב בשיקולי השיקום והמשקל שניתן להם כיום. כך טרם עידן תיקון 113 לחוק העונשין, שיקולי ההרתעה נכרכו יחדיו עם שיקולי הגמול, בעוד היום מקומם של שיקולים אלא נמצא רק בתוך מתחם הענישה ולא ב"שבילי יצירתו" (רבין וואקי, בעמ' 1483).

דברים אלו הנם קרדינלים לסוגיית אי ההרשעה והענישה שכן בהלכת כתב הפנה בית המשפט העליון לכך כי ענישתו של נאשם היא אכן אינדיבידואלית, אך מהותה של העבירה והצורך בהרתעה הרבים, ובעבירות שהקורבן אינו הפרט אלא הציבור כולו והוקעת מעשי העבירה- לצד מדיניות ענישה אחידה- יכולים לשמש כגורם העולה על הצורך בשיקום (פיסקה 7). כפי שנקבע על ידי המחוקק בתיקון 113 לחוק העונשין היום אין בכוחו של שיקול ההרתעה לבדו על מנת לבצר את מעמדה של העבירה כשלעצמה כמצריכה באופן אפריורי לגבור על שיקול השיקום בשל שיקול ההרתעה- דבר שעמד ביסודה של הלכת כתב.

מן הכלל אל הפרט

קביעת מתחם הענישה

55. בעניינו, יש לקבוע תחילה את מתחם ענישה אחד המתייחס לאירוע פלילי אחד (סעיף 40 יג לחוק העונשין- כך טענו גם ב"כ הצדדים) הקורם עור וגידים לנוכח נסיבות המעשה אשר באו בהרחבה בפתח גזר הדין. המדובר הוא על עבירות של קבלת שוחד בידי מי שהיתה עובדת ציבור, פקידה בסניף דואר בעיר נתניה, בין השנים 2008 ל- 2011. המתת אותו קיבלה מהנאשם, רו"ח זאב ברנד, הוא הנאשם המרכזי בכתב האישום המתוקן ברביעית, עומד על כסף מזומן בסך 2,000 ₪, חבילות סיגריות בשווי של כ- 1000 ₪, בושם בשווי של כ- 15 \$ ותווי קניה בסך 750 ₪, והכל בכך שאפשרה את תשלום חובותיו עבור רשות אחת כאשר ההמחאה הייתה לפקודת רשות אחרת בלפחות 56 מקרים (כמפורט בפסקה 2 לעיל) בהם עברה הנאשמת במודע על ההנחיות של בנק הדואר וב-3 מקרים בהם פיצלה שיקים שקיבלה מהנאשם לצורך תשלום שני שוברים נפרדים לרשויות אחרות.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

לאור עקרון ההלימה, הערך החברתי המוגן שנפגע- טוהר המידות של עובדי הציבור והאמון במערכת השלטונית (ע"פ 10987/07 מדינת ישראל נ' כהן (פורסם במאגרים, 2.3.09)), מידת הפגיעה בו והפסיקה הנוהגת (ע"פ (מחוזי ת"א) 7354/09 ד"ר סרוב נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 23.12.09)); ת.פ (ת"א) 36663-02-12 מדינת ישראל נ' לוי (פורסם במאגרים, 10.10.13); ת"פ (מחוזי מרכז) 575-10-14 מדינת ישראל נ' הרשקוביץ (פורסם במאגרים, 18.9.16); ע"פ (מחוזי י-ם) 3044-04-10 אבו סרע נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 12.4.10); ת.פ (אשדוד) 396/05 מדינת ישראל נ' זגורי (פורסם במאגרים, 19.12.06); ת.פ (מחוזי ת"א) 18950-08-17 מדינת ישראל נ' שורק ואח' (פורסם במאגרים, 16.9.18) הרי שמתחם הענישה בנסיבותיו של תיק זה נע בין הרשעת הנאשמת וגזירת 3 חודשי מאסר לריצוי בפועל ועד 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

חריגה מהמתחם משיקולי שיקום והגנה מן הצדק

56. לאחר קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט לגזור את עונשו של הנאשם בתום המתחם אותו קבע (סעיף 40 ג לחוק העונשין), תוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה אלא ב"עושה" העבירה עצמה. יחד עם זאת, כפי שנקבע בסעיף 40 ד (א) לחוק העונשין, יכול בית המשפט במקרים המיוחדים, בהם קיים פוטנציאל שיקום ממשי אצל הנאשם, לחרוג ממתחם העונש ההולם. סעיף 40 ד (ב) אף מצמצם זאת כך שלא ניתן יהיה ללכת בדרך זו עת עסקנין באותם מקרים בהם מעשיו של הנאשם ומידת אשמו הינם בעלי "חומרה יתרה", אלא אם מוכח קיומן של "נסיבות יוצאת דופן". כמו כן, ניתן לחרוג לחומרה, ככל שבית המשפט סבור כי יש "חשש ממשי" שהנאשם יחזור ויבצע עבירות ו"החמרה בעונשו והרחקתו נדרשת כדי להגן על שלום הציבור" – סעיף 40 ה לחוק העונשין.

השיקולים אותם מחויב בית המשפט לשקול בהקשר של העדפת שיקומו של הנאשם, על חשבון העקרון המנחה בענישה הוא עקרון ההלימה, הינם, בין השאר: המוטיבציה שהפגין להשתקם; הליך גמילה אותו הוא עובר; השתלבות מוצלחת בטיפולים שונים; אינדיקציה לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך חשיבה, הבעת חרטה כנה ואמפתיה (ע"פ 3613/17 זייבלר נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 17.1.19); ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 18.4.18); ע"פ 2667/18 יצחק נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 10.10.18); דו"ח צוות התביעה לבחינת יישום דו"ח דורנר (דו"ח הועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים) (ינואר 2018))

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

57. כאמור, חריגה לקולא בהתאם לסעיף 40 ד לחוק העונשין בהתאם להוראות החוק אפשרית אך משיקולי שיקום, אך הערכאות השונות מצאו דרכים להתמודד עם כך על ידי מציאת פתרונות כגון יצירת מתחמי ענישה רחבים, פרשנות רחבה של המושג שיקום ועוד (ראו: **יובל ליבדרו**, "חריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי צדק" הסנגור 197, 4-5 (2013) (להלן: "ליבדרו") והסקירה שם). כמו כן, בע"פ 4456/14 אביגדור קלנר ואח' נ' מדינת ישראל (פורסם במאגרים, 29.12.15), הכיר בית המשפט העליון בחריגה ממתחם וזאת מ"שיקולי צדק" אשר נגזר מחובתו של בית המשפט לשמור על עקרון המידתיות בענישה שהוא פועל יוצא של חוק יסוד כבוד האדם וחירותו (ראו לעניין זה גם ליבדרו בעמ' 8-9 ומאמרו של אורן גזל אייל, "חריגה ממתחם העונש ההולם" ספר דורית ביניש, 5-6 (קרן אזולאי, איתי בר סימן טוב, אהרן ברק ושחר ליפשיץ עורכים (2015); תזכיר חוק העונשין (הבניית שיקול הדעת בענישה - תיקונים שונים) (התשע"ו-2015). יפים לכך גם דברי השופט י. טירקל בדנ"א 2401/95 נחמני נ' נחמני, (פד נ) 4661, פסקה 13).

**"הצדק שעושה ומקרינ בית המשפט צריך להיות צדק אנושי,
שאינו רק תוצאה של ניתוח הגיוני אלא גם נובע ממעמקי הלב".**

58. בעניינה של הנאשמת שבפני, הנני סבור כי יש לחרוג לקולא ממתחם העונש ההולם אותו קבעתי וזאת כך שעניינה יסתיים באי הרשעה וענישה נלוות של אי הרשעה וזאת הן משיקולי שיקום והן משיקולי צדק ובהם הגנה מן הצדק. בהתאם לסעיף 192 א לחסד"פ ניתן לבטל את הרשעת הנאשמת טרם מתן גזר הדין. הגם שהנאשמת הורשעה בדעת רוב בבית המשפט המחוזי מרכז, אין בביטול ההרשעה, התערבות בקביעה כי העבירה המיוחסת לה אכן בוצעה על ידה, והמסגרת הנורמטיבית לביטול ההרשעה נתמכת על אדנים שונים ואחרים המפורטים בהחלטה זו.

59. קורות חייה של הנאשמת הובאו בהרחבה בתסקיר שירות המבחן שהוגש לבית המשפט והנאשמת אף העידה בדברה האחרון לעונש. הנאשמת, אלמנה בת 58 ולה בן יחיד בגיל 26, הסובל מפוסט טראומה מהשתתפותו במבצע צוק איתן, נעדרת כל הרשעות קודמות או תיקי מב"ד נוספים, למעט העבירה נשוא תיק זה. שירות המבחן התרשם כי מדובר באישה אשר ניהלה אורח חיים תקין ונמנעה ממעורבות שולית הגם שבהלך חייה התמודדה עם משברים אישיים רבים טיפלה בבנה. הנאשמת מפרנסת יחידה עבור בנה מזה שנים רבות ומאז מות בעלה באופן פתאומי. שירות המבחן מציין כי הנאשמת מקבלת אחריות על מעשיה, מביעה חרטה וקיום ההליך המשפטי הארון מהווה עבורה כגורם מרתיע ומציב גבול. כל אלו מעידים על צמצום הסיכון להישנות עבירות והתנהגות עבריינית בעתיד. משכך אפוא, שירות המבחן

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

ממליץ לנקוט בענישה שיקומית של העמדה בצו מבחן לצד של"צ בהיקף נרחב של 500 שעות, תוך שהוא מציין כי גזירת עונש בדמות מאסר בפועל, גם בדרך של עבודות שירות, יוביל להידרדרות במצבה, דבר שיקומה בעתיד.

60. הנאשמת עמדה בפני שירות המבחן ובבית המשפט וטענה בדבר חששה כי ככל ותורשע בדין הרי שיהיה בדבר כדי לחבל בעבודתה היום כסייעת בבית ספר יסודי בעיר נתניה- הוא מקור פרנסתה. שירות המבחן סבר כי יש לחזק את כוחותיה החיובים ולשלבה בצו מבחן. לא הוצגו בפני מסמכים בעניין פיטורים צפויים או אפשריים מאחר ומטבע הדברים קיים קושי בנושא זה ורצונה של הנאשמת שלא להבליט את הנושא במקום עבודתה, אך ניתן לראות מקרים דומים בפסיקה בהם הסתייגו ההליך ללא הרשעה גם בהעדר פגיעה קונקרטית (ראו ההפניות בפיסקאות 42 ו-45 לעיל). אכן, המלצת שירות המבחן הנה בגדר המלצה אותה אין בית המשפט חייב לקבל. ברם, שירות המבחן הינו גורם מקצועי אשר זוכה לאמון רב מבית המשפט בשל מקצועיותו כפי שהוכחה במהלך השנים. סבורני, כי התסקיר שהוגש לבית המשפט, תסקיר חיובי הוא על כך רבדיו. שירות המבחן מצביע על הצורך בשיקומה של הנאשמת כעקרון אותו יש להציב כראשון במעלה בתיק זה וגורם מכריע. הנאשמת מבטאת חרטה כנה ואמיתית על מעשיה, מגלה מוטיבציה להשתקם ואין באישיותה כל מאפיינים עברייניים- כל אלו מוליכים למסקנה לפיה יש לחרוג ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום עד לביטול הרשעתה בדין (ראו גם מקרים בהם בעבירות שוחד הסתפקו בתי המשפט באי הרשעה לאחר הלכת כתב וזאת בע"פ (מחוזי- נצרת) 1282/07 מדינת ישראל נ' חילו (פורסם במאגרים, 22.1.08); ת.פ (שלום-ב"ש) 3677-08 מדינת ישראל נ' קריספין (פורסם במאגרים, 24.5.10). עוד יש לציין בהקשר זה את העובדה לפיה בהלכת כתב דובר על מפקחת במס הכנסה ובענייניו בפקידת דלפק בדואר ישראל.

61. לא זו אף זו, במקרה כגון דא יש לחרוג ממתחם הענישה גם משיקולי צדק. השופט נאוי עמד בהכרעת הדין המזכה את הנאשמת מעבירת השוחד על מערכת היחסים הפטריארכלית בין רו"ח זאב ברנד, הנאשם המרכזי בפרשה, לנאשמת:

"אלא שבענייניו, מערכת היחסים בין הצדדים, אינה כשל סתם לקוח ופקיד דואר אקראי. מדובר באנשים אשר עבדו זה לצד זה שנים רבות, באותו גוש בניינים, והתראו בתדירות גבוהה. הנאשמת העידה בחקירתה לפני כי היא מכירה את הנאשם 18 שנה (עמ' 49, שו' 10-4). הנאשמת אף העידה כי הרגישה חיבה אליו, וכי הוא היה "אבא בשבילי" (עמ' 54, שו' 32-25). הנאשם

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

הצטייר בעיניה כאדם אמין, מסודר, קפדן ולבבי אשר התנהג אליה תמיד בסבר פנים יפות. עוד העידה הנאשמת, כי הנאשם חש מספיק קרוב אליה, כדי לייעץ לה בעניין שירותו הצבאי של בנה, והמליץ לה שלא לחתום לבנה היחיד להתגייס לשירות צבאי קרבי (עמ' 49, שו' 14-22) ואף נשק למצחה בברכת חג שמח (חקירת הנאשמת 18.9.2011 בעמ' 6, שו' 187-188; פרוטוקול עמ' 49, שו' 29-32) הנאשם מצדו העיד, כי חש כלפיה רגשי חמלה והתרשמות כי אכן כך היה".

62. גם שירות המבחן עמד על מערכת יחסים אבהית זו בתסקיר שהוגש לבית המשפט שם קבע כי הנאשמת סובלת מדימוי עצמי נמוך ולנוכח הקשיים הרבים אותם חוותה בחייה, יתכן וסיגלה לעצמה דפוסי התנהגות מרצים כשהיא עסוקה בניסיונות להראות ולהיות חשובה, מוערכת ונאהבת, וייתכן שהיה לכך קשר ליחסיה עם הנאשם, ולביצוע העבירות בעניין הוגש כתב האישום (עמ' 3 פסקה אחרונה בתסקיר). עוד נכתב כי הנאשמת ראתה בנאשם כדמות כריזמטית כמו אבא או בעל (עמ' 3 פסקה ראשונה).

63. ההבדלים בין הנאשם לנאשמת היו ועודם תהומיים, מבחינת השכלה, מעמד חברתי, מעמד מקצועי. הנאשם הוא מחולל העבירה בתיק דנא. מותב זה ער להכרעת בית המשפט המחוזי בערעור ולקביעה כי המתת אותו קיבלה הנאשמת, מסוג כסף מזומן בסך 2,000 ₪- עבור מימון נסיעת בנה במשלחת בית הספר לפולין, חבילות סיגריות בשווי של כ- 1000 ₪, בושם בשווי של כ- 15 \$ ותווי קניה בסך 750 ₪, אינס דבר של מה בכך ומהווים שוחד. ועדיין, כפי שעולה כחוט השני מהעובדות אשר הוכחו בתיק זה בערכאה הדיונית בנוגע למערכת היחסים בין הנאשמים, עובדות אשר לא נסתרו בהכרעת המשפט המחוזי בערעור- הרי שהנאשם "קנה" את שירותה של הנאשמת "בנזיד עדשים", תוך ניצול ברור של יכולותיו ומעמדו למולה- כפי שהנאשמת תפשה אותו בעיניה .

64. בדברה האחרון לאחר שמיעת הטיעונים לעונש, העידה הנאשמת ארוכות מעל דוכן העדים שהיא מתקשה לעצור את הדמעות וניכר היה שהיא מדברת מדם ליבה, תוך שעמדה על העלבון הצורב לו "זכתה" במקום עבודתה, גם לאחר שזוכתה בערכאה הדיונית ובהתערבות הסנגורית הושבה לעבודה :

" לא היו בכלל דברים עד שהבן אדם הזה הכיר אותו אחרי שהתאלמנתי והוא ניצל את המצב שלי אחרי שהתאלמנתי,

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
 וכלכלה נ' אמיר ואח'

הייתי כמו אימא שלו, אני נורא מצטערת, אני מביעה חרטה
 על מה שקרה... עבדתי במתחם הזבל כדי שיהיה לי לשלם את
 ועד הבית. כל הבגדים שלי ממחזורית. אני אוספת בקבוקים
 כדי שהיה לי כסף לנסיעות.... זוכיתי ביולי וחזרתי בדצמבר,
 הנפש שלי כבר היתה פצועה. אני פרשתי לא כי רציתי לפרוש
 כי כל הדקירות היו לי בראש.... העדפתי לפרוש מאשר
 שישתכלו עלי כמו על איזה קוף... אחרי 8 חודשים שפרשתי
 מצאתי עבודה לא קל למצוא עבודה בגיל שלי (פרוטוקול מיום
 10.2.19, עמ' 184-183).".

ראו לעניין קיום אדם בכבוד בלא שתכריע אותו המצוקה ותביא אותו לכלל מחסור שהנו בלתי
 נסבל, כך שיבוטחו לו מינימום של אמצעים חומריים גם את מאמרו של ד"ר יעל כהן - רימר
 וד"ר איילת עוז בעניין, "מחשבון חריס- התקדמות (זהירה) לעבר הגדרת קיום בכבוד:
 שימושים אפשריים במשפט הפלילי" (הסנגור 244, עמ' 4).

65. ניכר היה בדבריה העמוקים של הנאשמת כי היא "חבולה" מההליך המשפטי ארוך השנים
 ונושאת על כתפיה עד היום את אותו משא כבד בדמות ההרשעה בפלילית אשר קשורה אליה
 בשרשרות ומסרבת להרפות בשים לב לתהפוכות שעברה.
 נראה כי הנאשמת מייחלת לסגור מעגל ולהמשיך בחייה. הטיבה לתאר זאת הסופרת מרגרט
 אטווד, בספרה "סיפורה של שפחה" (מאנגלית: סמדר מילוא; פרק 7, בעמ' 52):

" הייתי רוצה להאמין שזה סיפור שאני מספרת. עלי להאמין
 בכך. אני חייבת להאמין בכך. מי שמסוגלים להאמין
 שסיפורים שכאלה אינם אלא סיפורים יש להם סיכוי טוב
 יותר. אם זה סיפור שאני מספרת, אני שולטת בסופו. פירוש
 של דבר שיהיה לו סיום, לסיפור, והחיים האמיתיים יבואו
 אחר כך. אני יכולה להמשיך במקום שהפסקתי".

66. שיקולי השיקום אינם הנרטיב היחיד המוביל את בית המשפט להחלטה לפיה יש לסיים את
 ההליך ללא הרשעה. כפי שציינתי לעיל, הרי שגם משיקולי צדק יש לחרוג ממתחם הענישה
 אותו קבעתי, כך שהנאשמת לא תוכתם באות קין של הרשעה פלילית.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

67. במסגרת הכרעת הדין המזכה של השופט נאוי, הרי שמאחר שבסופו של דבר בית המשפט החליט על זיכוי הנאשמת, אין הוא דן במשקל שיש לייחס לטענת ב"כ הנאשמת בדבר הגנה מן הצדק (פיסקה 269 להכרעת הדין). משכך אפוא, נושא זה גם לא הוכרע בערעור. עיון בקביעותיו השונות של השופט נאוי בהכרעת הדין מעלה פגיעה בזכויות הנאשמת. בעניין זה יש להפנות לקביעות לפיהן התייעוד החזותי של הנאשמת מלמד שאין רישום מדויק של דבריה (ס' 35, 48, 56-58 להכ"ד); המשיבה לא הוזהרה כי היא חשודה בעבירת השוחד (ס' 36 להכ"ד); החקירה התנהלה באופן לא תקין (ס' 37, 169 ו- 271 להכ"ד); לא נלקחו בחשבון כלל דברי הנאשמת בחקירה המשטרית (ס' 183 להכ"ד); החוקרים לא חתרו להגיע לחקר האמת (ס' 270-271 להכ"ד) וזו רשימה חלקית.

לכל אלו יש להוסיף את העובדה לפיה מדובר בעבירות משנת 2008 עד 2011 עת אנו נמצאים בשנת 2019 וכן את הנתון לפיו בעניין הסכמת הצדדים, בעצת בית המשפט, לפיה ערעור המדינה בעניין הכרעת הדין המזכה בדבר השוחד יתקבל וערעור הצדדים לגבי גזר הדין ידחה, כך שמבחינה מעשית, הנאשם לא ירצה ולא יום מאסר בודד המתווסף לעונש שכבר נגזר עליו בעניין 30 חודשי מאסר בפועל. דומני, כי במצב דברים בו הנאשם מורשע באותה עבירה בה הורשעה הנאשמת (הגם שהינה מקבלת השוחד) בבית המשפט המחוזי, ולא נגזר עליו כל עונש, בעוד המאשימה מבקשת לגזור על הנאשמת עונש של מאסר בפועל ברף של חצי שנה הגם שירוצה בעבודות שירות, מהווה פגיעה קשה בתחושת הצדק ועקרון השוויון- במיוחד לנוכח מערכת היחסים בין הנאשמים, עליה עמדתי בהכרעה זו. אין הגנה זו מביאה לזיכוי הנאשמת, אך כן ניתן לייחס לה את המשקל הראוי- כך שתוביל לביטול ההרשעה בהתאם למסגרת הנורמטיבית עליה עמדתי בהחלטה זו.

68. לאור כל האמור לעיל, מכוח סמכותי הקבועה בסעיף 192 א לחסד"פ, אני מבטל את הרשעת הנאשמת וגוזר עליה את העונשים הבאים :

1. 300 שעות של"צ. סבורני בהקשר זה כי היקף השעות אותו הציע שירות המבחן- 500 שעות- הינו רחב מידי ביחס למסגרת הזמן הקבועה בחוק העונשין לסיום ביצוע השל"צ בסעיף 271 ב (א) לחוק העונשין.
2. הנאשמת תחתום תוך 3 ימים על התחייבות כספית בסך 2000 ש"ח להימנע מביצוע העבירה בה הואשמה וזאת למשך שנה. לא תחתם ההתחייבות, תאסר למשך יומיים.
3. צו מבחן למשך שנה.

עותק מגזר הדין יועבר לשירות המבחן.

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 13-10-34106 פרקליטות מחוז מרכז מיסוי
וכלכלה נ' אמיר ואח'

זכות ערעור תוך 45 ימים לבית המשפט המחוזי מרכז.

ניתן היום, ד' אדר ב' תשע"ט, 11 מרץ 2019, בהעדר הצדדים.

עודד מורנו, שופט